

Ingo Schulze

33 TRENUTKOV SREČE

Iz zapisov pustolovščin Nemcev v Pitru

prevedla
Mojca Kranjc

Za H. P.

Rada bi Vam pojasnila: pred enim letom sem si izpolnila davno željo in šla z vlakom v Peterburg. Z mano v kupeju so bili še Rusinja, ki je pravkar prišla od frizerja, njen mož in neki Nemeč s priimkom Hofmann. Rusa sta mislila, da sva par, in Hofmann, prevajalec njunih vprašanj in mojih odgovorov, ni korigiral njunega prepričanja. Ne vem, kaj vse jima je še govoril. Kar naprej sta se smejala in ona me je trepljala po licu.

Tudi ponoči, tako kakor čez dan, je bilo soparno, srajce sprevodnikov so bile lisaste od potu, okna zarošena in umazana in v kupeju se jih ni dalo odpreti – delovala naj bi klimatska naprava –, in če ni smrdelo po dezinfekcijskih sredstvih, je pa po veceju in cigaretah. Nekakšni dvižni mostovi iz jeklene pločevine, ki so povezovali vagono, so se tarara-tarara-bžing, tarara-tarara-bžing zaletavali med sabo, med zaviranjem presedlali na tarara-bžing-bžong, tarara-bžing-bžong, dokler niso odbojniki butnili drug v drugega – nepredvidljivi, nenehni trki, tako da nisem mogla spati in sem bila tudi naslednji dan, ko je vročina popustila, še zmeraj budna. Kadar se Hofmann ni pogovarjal z Rusoma, je glavo naslonil na blazino in gledal ven, kjer so se med močvirnatimi ledinami in pustimi gozdovi sem pa tja pokazale hiške, modre

in zelene in poševno vsajene v tla, in so se skladanice drv blede zasvetile izza požganih travnikov in pobeljenih plotov. Od rumenih zastavic čuvajev zapornic je pogosto ostala samo lesena palica za salutiranje.

Drugi večer, že v Litvi, me je Hofmann iznenada povabil v jedilni vagon. Ko je sedel nasproti mene, temnoblond, skoraj sivolas, z brazgotino pod brado, je učinkoval precej samozavestno. Naročil je, ne da bi si ogledal jedilnik, in obrisal svoj pribor v rdeče zaveso. Vseeno pa ga je vprašanje, kako da nemški poslovnež, kakor se je bil predstavil, potuje z vlakom, za hip spravilo ob vso lahkotnost. Prisiljeno se je nasmehnil in uperil vame oster pogled. Namesto da bi odgovoril, je začel dolgovezno razlagati o svojem delu za neki časopis. Predvsem pa da je, poleg tega, da so njegova strast karaoke, ljubitelj literature.

Bolj ko sva se oddaljevala od mojega vprašanja, bolj brezskrbno je pripovedoval in bolj fantastične in neverjetne so se mi zdele njegove zgodbe. Zasul me je s široko zastavljenimi in podrobno komentiranimi nasveti, kaj moram obvezno še prebrati, pri čemer mi je z globokim vzdihom čestital za nevednost. »Kaj vse te še čaka!« je kar naprej govoril. Veliko sva jedla in pila, bilo je smešno poceni, in vse se je odvijalo, kakor se je moralo – tarara-tarara-bžing ...

Zbudila sem se s peklenskim glavobolom. Sonce je jarko sijalo, vlak je stal, postaji se je reklo Pskov. Posteljina je izginila s Hofmannove postelje, žimnica je bila zvita. Nihče ni hotel ali mogel povedati, kje je Hofmann izstopil. Kakor dobljeno, tako izgubljeno. Grozno sem se počutila. In tako je ostalo, celo ko sem,

zataknjeno za svojo torbico, našla mapo, ki jo imate pred seboj. Nisem vedela, ne kako se je znašla tam ne kaj naj z njo. Najprej sem jo hotela dati sprevodniku, kajti kdo ve, sredi česa se lahko nehote znajdeš. Potem pa sem začela brati.

Poleg vsega, o čemer sva se pogovarjala, je Hofmann pripovedoval tudi o vsakodnevnih zapisih, ki jih je pošiljal iz Peterburga v Nemčijo. Pri pisanju – ni povedal, komu je pisal – se je čedalje bolj predajal nagnjenju, da si je izmišljujeval, namesto da bi raziskoval. Kajti zanj, tako Hofmann, izmišljiva ni manj resnična od nezgode na cesti. Prav tako je moral vzpodbujati poslovne prijatelje in znance, da so mu opisovali epizode, kar pa za Zahodnjaka v Rusiji ni preveč težko.

Morda je Hofmann tudi v pogovoru z mano podlegel svoji šibkosti in je rajši fabuliral, kakor da bi izkazal čast resnici. Tega ne vem in Vam ne morem reči drugega, kakor da ga že leto dni zaman poskušam pozabiti. »Pa?« me boste vprašali. »Kaj se me to tiče?« Ko ste tako odkrito govorili o svojih načrtih, mi je prišlo na misel, da bi moral nekdo, kakor ste Vi, poskrbeti za objavo te mape. Urejena bo zagotovo omogočila resnično kratkočasno zabavo. In če je Hofmann še živ, se bo javil. Druge možnosti, da bi ga našla, ne vidim.

Od srca Vas prosim! Posodite tem fantazijam svoje ime! Kajti nobena založba ne bo sprejela knjige brez avtorja. Ljudje potrebujejo fotografije, intervjuje, lačni so obrazov in resničnih zgodb. Kar bi bilo za Vas dobrodošlo, bi bilo zame breme. Po eni strani se mi zdi, da stvari nisem kos, po drugi pa bi nerada ogrozila

svoj poklicni položaj. Vi pa ste, kar se tiče literature, ambiciozni, znate z besedili in imate prijatelje, ki vam lahko pomagajo. Morda boste ob tem še kaj zaslužili.

Freiburg im Breisgau, 25. 6. 1994

Pismo sem, rahlo okrajšano, postavil na začetek, ker me odvezuje vseh pojasnil. Kljub temu bi rad pripomnil, da so bili materialni oziri pri prevzemu urednikovanja v ozadju. Te naloge ne bi sprejel, če se ne bi bil prepričal, da tukaj zbrani zapisi presegajo golo kratkočasnost in da v njih tiči možnost za oživitev trajne razprave o pomenu sreče.

I. S.

Berlin, 10. 6. 1995

Na ženske, kakršna je Maria, naletiš samo v revijah in reklamah. Ob večerih se je v foyerju hotela Sankt Peterburg, v katerem sem sprva stanoval, prekladala z ene bele sedežne garniture na drugo, kot da je v kakšnem salonu pohištva. Včasih je za pet minut izginila, a se je vsakič vrnila, in vsakič je bila sama.

Na poti v hotelski bar sem jo ogovoril, in tako sva vstopila že kot par. Maria je postala dobre volje in še lepša. Dejansko je čakala name. Barman me je postregel pred drugimi gosti, in v Marijinem vidnem polju sem se ves uspešen vrnil k najini mizi, ne da bi mi pljusnila iz kozarcev ena sama kapljica. Njeni prsti so se odsotno zapletli v srebrno verižico nad dekoltejem in za njenimi dolgimi nohti so ostajali progasti sledovi na tisti neverjetni koži, ki se je nad koleni enako čista spet prikazala izpod rdeče obleke. Prižgal sem ji z njenim vžigalnikom, da ne bi prekinila pripovedi o Margareti in Loliti in o jeziku pri Zoščenku v primerjavi z jezikom pri Platonovu, in roke so mi plosko obležale na mizi, ko je recitirala Puškina in Brodskega, kakor da sestavlja jedilnik glede na vinski letnik. Imela je čas zame, kakor da ne čaka nanjo ne nogometni zvezdnik ne pevec, ne poslanec in ne kapitan, in vedel sem: Peterburg, to so njene temne oči.

Kakor zvezde naj mi sijejo nad mestom, vseeno, kaj me še čaka.

»Pripoveduj o sebi,« je rekla Maria, pritisnila dlan ob mojo laket in mi počasi poljubljala prste. Pojavil sem se tukaj, da bi jo rešil. Ni vedela, kdo je njen oče. »Mogoče neki Italijan,« je rekla in s hrbtom dlani dvignila svoje črne lase in mi jih ponudila.

Maria nama bo poiskala stanovanje, lahko bova živela skupaj in se vsako jutro zbudila objeta. Izpolnil ji bom največjo željo in ji kupil avto. Skupaj se bova vozila po mestu in na morje, hodila plesat in nakupovat čevlje, obiskovala njeno mater in potovala, najprej v Amsterdam, kjer bova v družbi njene prijateljice proslavila poroko, potem pa v Italijo.

Dve uri sva sedela skupaj, barman nama je dal svoj blagoslov, in prav rad bi ga prosil za dva od njegovih zlatih prstanov. Kako da je Maria izbrala ravno mene? Roka ji je počivala na mojem kolenu, potem si je pripeljala moj kazalec na ključnico, češ naj se sprehaja gor pa dol po njej, in jaz sem poljubljaval vdolbinici ob njenem vratu, tako da je dvignila ramena in zamižala.

Neprijetno mi je bilo ponuditi ji denar, in Maria je samo pokimala, kakor človek pač pokima.

Čez pet minut je prišla za mano v sobo, čez dvajset minut je vstala iz moje postelje.

»*Milicja*,« je pobito pojasnila. Lepa je bila vsa, s kolenskimi jamicami vred, in ko je pobirala svoja oblačila, se je tako brezskrbno gibala po prostoru, kakor da ima svoje reči tu v omari.

Medtem ko sem odpiral pipe, je Maria sedela na stranišču in obljubila, da bo za jutri zjutraj priskrbela taksi. Dobila se bova in se odpeljala v Pavlovsk.

Komaj je odšla, je nekdo potrkal. Etažna dama je trdno držala Mario za zapestje. Povedal sem, da je vse v redu, da nič ne manjka. Potem so se vrata zaloputnila.

Dva tedna sem vsako jutro in vsak večer v belih naslanjačih čakal Mario. Ampak ni prišla. Poizvedoval sem po njej pri barmanu, pri taksistu, s katerim je nekaj šušljala, pri etažni dami. Morda so jo odvedli, morda sploh ni bila več živa ali pa se je kakšen njen nekdanji ljubimec vrnil iz Sibiriije. Še dolgo sem ob večerih hodil iz svojega stanovanja v hotel. Nobena od drugih žensk ali deklet se ni mogla meriti z Mario. Nobena ni vedela ničesar o njej.

Čez tričetrlet leta sva se srečala pri vhodu v hotel Europa. Maria je napredovala za dve zvezdici in je bila lačna. Usedla sva se v atrij, pila kavo in jedla safalade. Čez kakšno uro skoraj ni bilo več proste mize. Plačala sva po študentsko, vsak svoje, se ob slovesu po rusko trikrat poljubila in Maria je nastopila svoj delovnik zaljubljenke.

»Serjoža, pridi domov! Serjoža, a me slišiš, pridi domov!« Valentina Sergejevna je priprla oči. Še eno uro, pa še dlani pred nosom ne bo več videla. »Serjoža!« Valentina je plosknila. Dve kuri sta jo postrani pogledali, potem pa kljuvali naprej.

»Tako ne bo šlo več naprej!« je bruhalo iz Valentine, ki se je usedla za kuhinjsko mizo. »Že tedne ne slišim niti besede od njega, ne dobro jutro ne lahko noč, še pogleda me ne, spi je za cel vodovod vode in gre spat, sama kost pa koža ga je, fanta!«

»Boljše, kot da bi ponoči požrl za celo klet hrane,« je odvrnil Pavel, na debelo namazal maslo na kruh in ga s palcem potisnil na njen krožnik.

»Pa dajva!«

Valentina je segla po čajniku in napolnila skodelici. Skodrane dlake pod pazduhami so ji silile izpod kratkih rokavov predpasnika.

»Če bi bil tvoj vnuk, bi kaj ukrenil!« je rekla Valentina. Začela sta jesti.

»Ah, kaj, ena usta manj!«

»Fašist,« je šepnila Valentina.

Pavel je zamahnil z roko in zadel Valentino v brado. Košček kumare ji je zletel v naročje. Še preden je lahko zajokala, je Pavel vstal, ji porinil čelo nazaj in ji pljunil v napol odprta usta. Za hip je še omahoval.

Valentinin obraz se je skremžil ... Na zgornji ustnici je imela maslo. Potem je šel ven.

Dolgo je sedel na leseni kladi zraven barake. Cigarete so ostale v kuhinji, copati pod mizo. V večernem soncu so se oblaki obarvali modro. Pavel je moral razmisliti.

»Čez eno uro bo temno kot v Leninovi riti,« je rekel svojim nožnim prstom.

Oddaljeni hrup s ceste Peterburg–Novgorod se je že polegel. Le kadar je kdo zahupal, je bila cesta spet tam. Ne da bi zdrsnil s klade, si je Pavel nabral nekaj majhnih kamenčkov v levico in se vzravnal nazaj. Dve kuri sta kljuvali med letvami plotu in moleli zadnjico kvišku.

»Ogenj!« je zavpil Pavel in vrgel prvi kamenček.

»Fiju!« Udarilo je ob svetlomodri plot, ki ga je bil po vrhnjih koncih belo popleskal.

»Dve črtici niže, tri desno, ogenj!« Kamenček je zažvižgal med latami in neslišno izginil na polju za njimi.

»Ogenj!« je ukazal Pavel.

»Prenizko, ogenj! Rafal!« Ni več ciljal.

»Fiju, fiju, fiju, fiju, ureeeee.« Kuri sta tekali, kokodakali, frfotali vzdolž plotu, in se, ker nista našli vrzeli, naščeperili kakor med neurjem – in se naslednji hip spet zmanjšali in zožili, se v kotu obrnili in se odmajali nazaj.

»Drž goflo!« Še dva lučaja in Pavlova levica je bila prazna. Kuri sta odprhotali vsaksebi.

»Mrhi majhni! Sovražnik pokončan!«

Pavel je bil lačen in močno ga je imelo, da bi nekaj ubil. Ampak niti pet kur ni izleglo dovolj, in kmalu bo zima. V zelenjavnem vrtu Valentine Sergejevne je izpulil kolerabo, ji odlomil liste, jo opral v sodu z deževnico in jo z lopato razklal. Glodal je zdaj eno, zdaj drugo polovico.

»Fuj!« Pavel je pljunil in se usedel nazaj na klado. Ko je odkrhnul košček, ga je žvečil, dokler ni izsesal soka, iztegnil jezik z lesnatim ostankom in si s hrbtom dlani obrisal ustnice.

»Tolsta rit, sočna rit, bela rit,« se je vzdubujal in stiskal stegna skupaj. Brez naglice je z desno podlaktjo segel čez levo in zmečkal komarja. »Kaj se pa motaš tukaj okrog,« ga je pogrjal Pavel. Počutje se mu je polagoma izboljševalo. Podrgnil se je med nogami. Koleraba je bila lepljiva. S hrbtom dlani si je stisnil dimlje in razkrečil noge.

»Četa nazaj!« Spet je drgnil, čakal in potiskal kolena narazen – penis mu je rinil v napeto blago hlač. Pavel je bil zadovoljen s sabo. Noge je dal spet skupaj, vrgel ostanek kolerabe v plot, celo zadel staro skledo za kure in se z obema rokama oklenil kurca. Krulil je kakor tik pred spanjem. Nad gozdom se je skozi oblake še videlo svetlo progo. Po sivini neba je krožila kanja. »Beng, beng, beng, beng!« Pavel je ciljalo in se oklepalo svoje streljače. Pri vsakem »beng« je trznil z boki. »Ne bremzat, Paša, ne bremzat. Pa suh ostani, Paša, beng, beng, beng, beng!«

Pavel se je začudil samemu sebi, da stoji. Zdaj se je usedel nazaj, ne da bi umaknil roke. »Bebebebebebebebebe.«

Iz gozda je prihajal Serjoža. Tekel je. Pavel je videl koničasta kolena, ki so se kakor kakšen obračalnik za seno prikazovala iz visoke trave in tonila nazaj. Serjoža je v šestih tednih od svojega prihoda dejansko shujšal. Srajco je slekel in jo nosil v roki kakor vrečo. Celo od daleč je Pavel lahko videl fantova rebra. Samo glava je Serjoži zrasla, kot je treba.

»Dila na dveh nogah,« je zamrmral Pavel, priprleno oko in prekrižal noge. Tako je med stegni še čutil svojo toploto in čvrstost.

»Stric Paša!« je zakrakil Serjoža, mu pomahal s prosto ročico in si umaknil lase s čela. V teku je odsunil lesa na kurje dvorišče.

»Stric Paša!« Serjoža je lovil sapo in stekel k možu, ki se je pred dvema letoma vselil k njegovi stari materi. Pavel je vstal, život je nagnil naprej in odrinil Serjožo. Še nikoli se nista objela.

»Stric Paša, imam ga, poglej!«

Tik pred Pavlovimi koščenimi nožnimi prsti je Serjoža razgrnil po tleh svojo srajco, v kateri je bilo prgišče grobega prahu, temnega in z nekaj grudicami. Serjoža je zakašljajal.

»Ti bom vse razložil, stric Paša, vse, vso resnico!« je vrelo iz Serjože, ki ni umaknil pogleda z zaklada.

Pavel se je zazrl navzdol v fantov vrtinec las, v njegov mršavi vrat, ramena, prepoteni hrbet in delček razpočnice nad pasom hlač.

»Usedi se, stric Paša, prosim, usedi se, vse ti bom razložil, vso resnico, deset minut, stric Paša, pet, prosim!«

Pavel je pokimal, mežikal, kakor zmeraj, kadar česa ni razumel, in se usedel.

»Pokusi, stric Paša, okusno je, čudovito okusno je!« Serjoža mu je podržal majhno grudico tik pred ustnicami. Pavel jo je vzel med prste, jo potisnil v usta in mlel.

»Hrustljivo,« je rekel.

»Ane!« je Serjoža srečen pogledal navzgor, »pa sladko, sladko ko sladkor.«

Pavel je dolgo mlel in mukoma pogoltnil.

»Vse ti bom povedal, vso resnico, stric Paša, tebi prvemu. Vso.« Serjoža se je usedel zraven srajce. Na trebuhu sta se mu naredili dve drobni gubici.

»Še si vzemi, stric Paša, prosim, postrezi si!«

Pavel je odbral dva koščka in si ju z levico nesel v usta.

»Kakor sončnična semena,« je zamrmral in si obri-
sal vlažne ustnice.

»Pri vaju je lepo, stric Paša, ko pa pomislim na odhod, na Peterburg, moram takoj na stranišče. To me ubija, stric Paša, poznaš ta občutek?«

Pavel je strmel v grudice med njima. Danes zjutraj je Valentina, oklepaje se umivalnika, pomolila k njemu svojo zadnjico. Skoraj bi bila zamudila vlak za Novgorod.

»Od žalosti in strahu se ne morem niti ganiti,« je nadaljeval Serjoža, »in potem kakec postane trd in čez nekaj časa je mrzel in kakor nekaj, kar ne spada k meni, ampak se me dotika, stric Paša, strašno je to!« Serjoža je proučeval Pavlov obraz. »Tega nisem več hotel, stric Paša,« je spet začel Serjoža, »nisem več

hotel kakati! Vsi poznajo ta občutek, ane, vsi, ampak nobeden ne govori o tem, tega noče nobeden povedati, ker je tako strašno, je tako? Ampak le zakaj, sem se spraševal, zakaj je mene tako strah tega, zakaj je vse tako strah tega? Saj vendar pride iz mene, delček mene je, torej ne more biti slabše od mene!«

Pavel je pokimal.

»To sem vedel že dolgo,« je zažarel Serjoža, »ampak danes sem poskusil neki stari kupček, moj kupček je bil, in se je izkazalo, da je okusen, stric Paša, ane? Sladek je! A veš, kaj pomeni, če je sladek? Ni treba, da me je še naprej strah, nikogar ni treba biti strah, a ni to sijajno, stric Paša?«

»Poznam to,« je rekel Pavel in vstal. »Pridi!« Umil si je roke v sodu z deževnico in si jih ob sedalu hlač zdrgnil do suhega.

Serjoža je skrbno zložil srajco. Še enkrat je poskusil objeti Pavla. Potem sta šla v hišo.

Valentina Sergejevna je bila že v postelji. Pavel je obstal med vrati, da se mu oči privadijo temi.

»Kaj narobe?« je vprašala Valentina Sergejevna.

»Sem govoril s pobom, v redu je.« Pavel si je odpel pas in pustil, da so mu hlače zdrknile na tla. »Jutri bomo skupaj zajtrkovali.« Stopil je iz spodnjih hlač in k postelji. Z enim samim naglim gibom je odgrnil odejo. Valentina Sergejevna je čepela na rjuhi in molela v zrak svojo belo zadnjico.

»Pridi, Hitler moj, pridi,« je zašepetala in zakopala obraz v blazino.